

Запровадження обов'язкової накопичувальної системи пенсійного страхування в країнах ЄС

Інформаційна довідка, підготовлена Європейським інформаційно-дослідницьким центром на запит народного депутата України

Європейський інформаційно-дослідницький центр створено з метою надання народним депутатам України інформації, яка може бути використана ними у законотворчій діяльності. Діяльність Європейського інформаційно-дослідницького центру здійснюється в рамках програми USAID "Рада: підзвітність, відповідальність, демократичне парламентське представництво", що виконується Фондом "Східна Європа". Більше про центр на сайті <http://euinfocenter.rada.gov.ua/>

Таблиця 1

Результати запровадження обов'язкової накопичувальної системи пенсійного страхування

Країна	Пенсійна система	Рік запровадження накопичувальної системи	Розмір внесків при запровадженні	Розмір внесків на даний час	Рік ліквідації (націоналізації) накопичувальної системи
Литовська Республіка	<p>Пенсійна система складається з трьох частин:¹</p> <p>I. Державне соціальне пенсійне страхування.</p> <p>II. Накопичення на пенсію по старості із вкладів соціального страхування в пенсійних фондах. (необов'язковий).</p> <p>III. Додаткове пенсійне накопичення в страхових компаніях або пенсійних фондах.</p>	2004 рік	2,5 % ²	2%	-
Латвійська Республіка	З липня 2001 року в Латвії функціонує 3-х рівнева пенсійна система: ³	З 1 липня 2001 року.	2% ⁴	6%	

¹ Пенсійна система в Литві [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.pensijusistema.lt/index.php?-87769804#1>.

² Country Profiles, Lithuania [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.pensionfundsonline.co.uk/content/country-profiles/lithuania/87>.

³ Pension system [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.manapensija.lv/en/pension-system/>.

	<p>I. Схема обов'язкового державного пенсійного страхування (функціонує на засадах солідарності поколінь).</p> <p>II. Схема державної накопичувальної пенсійної системи.</p> <p>III. Схема приватного добровільного страхування.</p>				
Естонська Республіка	<p>Пенсійна система Естонії складається з трьох рівнів:⁵</p> <p>I. Державна пенсія;</p> <p>II. Обов'язкова накопичувальна пенсія (обов'язкова для тих, хто народився з 1983 року);</p> <p>III. Додаткова накопичувальна пенсія.</p>	2002 рік – 6% обов'язкова накопичувальна пенсія.		6% (2% сплачує працівник, 4% додає держава за рахунок 33% соціального податку).	З червня 2009 року до кінця 2010 року всі платежі II рівня були заморожені. В 2011 році – 3%. З 2012 року – 6%.
Республіка Польща	Пенсійна система складається з трьох рівнів:⁶	1999 рік – 7,3% обов'язкові		З 2017 року – 3,5%⁷ З лютого 2014 року з	1 лютого 2014 року набрав чинності

⁴ Pension system in Latvia [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.seb.lv/eng/pension/pension-system-latvia>.

⁵ Pension system [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.pensionikeskus.ee/en/estonian-pension-system/pension-system/>.

⁶ System emerytalny [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.mpips.gov.pl/ubezpieczenia-spoleczne/ubezpieczenie-emerytalne/system-emerytalny/>.

⁷ Zmiana składki przekazywanej do OFE [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.infor.pl/prawo/emerytury/ofe/276183,Zmiana-skladki-przekazywanej-do-OFE.html>.

	<p>I. Обов'язкова солідарна система (Фонд соціального страхування).</p> <p>II. Добровільні індивідуальні накопичувальні рахунки пенсійного забезпечення (Відкритий пенсійний фонд). Всі, хто працює за трудовим договором, мають право вступити до відкритого пенсійного фонду.</p> <p>III. Добровільні накопичувальні рахунки. Добровільна участь працюючих у пенсійних фондах для працівників, угоди зі страховою компанією або інвестиційним фондом.</p>	індивідуальні накопичувальні рахунки (II рівень).		заробітної плати працівника вираховуються внески на пенсію в розмірі 19,52% . До Фонду соціального страхування йде 12,22% (ZUS) , на субрахунок Фонду соціального страхування – 3,8% (створені після відміни обов'язкових накопичувальних рахунків), та до Відкритого пенсійного фонду - 3,5% . Якщо не буде здійснено внесок до Відкритого пенсійного фонду, 3,5% перераховується на субрахунок ZUS .	новий закон про пенсійну реформу, відповідно до якого обов'язковий другий рівень індивідуальних накопичувальних рахунків стає добровільним для всіх нових учасників трудової діяльності . Цей Закон дозволяє чинним учасникам відмовитися від другого рівня та перерахувати кошти на рахунках до державного першого рівня.
Чеська Республіка	Пенсійна система складається з двох рівнів: ⁸	У 2013 році був запроваджений	3% з 28% соціальних внесків	-	2016 рік – ліквідовано другий

⁸ Pension Insurance [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.mpsv.cz/en/1606>.

	<ul style="list-style-type: none"> - Перший рівень – обов’язкове основне пенсійне страхування/солідарна; - Добровільне додаткове пенсійне страхування з державних внесків (за термінологією ЄС вважається третім рівнем пенсійної системи). 	другий рівень	та 2% від зарплати. ⁹¹⁰		рівень. Накопичені кошти переведені на перший рівень.
Словацька Республіка	<p>Пенсійна система складається з трьох рівнів:¹¹</p> <ul style="list-style-type: none"> - Обов’язкове пенсійне страхування (pay-as-you-go); - Система пенсійного заощадження (обов’язкові індивідуальні рахунки). - Добровільні додаткові пенсійні схеми заощаджень. 	У 2005 році було запроваджено обов’язковий другий рівень. ¹²	9% У 2012 році з 9% знизився до 4% . З 1 вересня 2012 року до 31 грудня 2016 – 4% . ¹³	З 2017 року ставка обов’язкових внесків щорічно збільшується на 0,25% , тобто в 2017 році – 4,25%, 2018 рік – 4,5%, 2024 рік – 6% . ¹⁴ В результаті цього внески до 1 рівня будуть знижуватись, але щоб сума внесків = 18% .	-

⁹ Czech Republic [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.pensionfundsonline.co.uk/content/country-profiles/czech-republic/120>.

¹⁰ Zákon č. 155/1995 Sb. Zákon o důchodovém pojištění [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-155/zneni-20170221>.

¹¹ Pension Scheme [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.employment.gov.sk/en/social-insurance-pension-scheme/pension-scheme/>.

¹² Slovakia [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.pensionfundsonline.co.uk/content/country-profiles/slovakia/109>.

¹³ 43/2004 Z. z. Časová verzia predpisu účinná od 01.12.2016 do 31.01.2018 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2004/43/>.

¹⁴ Príspevky na starobné dôchodkové sporenie [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.employment.gov.sk/sk/socialne-poistenie-dochodkovy-system/dochodkovy-system/ii-pilier-starobne-dochodkove-sporenie/>.

Угорщина	З 2012 року однорівнева система пенсійного забезпечення. ¹⁵	1998 рік	6%	-	З 1 листопада 2010 року по 31 грудня 2011 року всі платежі обов'язкової накопичувальної системи з встановленими внесками були припинені, і всі внески були перенаправлені до державної пенсійної схеми.
Республіка Словенія	<p>Пенсійна система складається з трьох рівнів:^{16 17}</p> <p>I. Обов'язкова солідарна схема (PAYG).</p> <p>II. Додаткове добровільне пенсійне страхування (є обов'язковими для певних секторів, наприклад, державний та банківський сектор, деякі небезпечні професії).</p> <p>III. Добровільні особисті ощадні рахунки.</p>	-	-	-	-

¹⁵ Hungary [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.pensionfundsonline.co.uk/content/country-profiles/hungary/2310>.

¹⁶ Slovenia [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.pensionfundsonline.co.uk/content/country-profiles/slovenia/86>.

¹⁷ Pokojninski sistem v Sloveniji [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.modra-zavarovalnica.si/podjetja/dodatno-pokojninsko-zavarovanje/pokojninski-sistem-v-sloveniji/>.

<p>Російська Федерація</p>	<p>Розподільно-накопичувальна пенсійна система. В системі обов'язкового пенсійного страхування введено два види пенсій: страхова та накопичувальна пенсія.¹⁸</p>	<p>1 січня 2002 р.</p>	<p>З 2002 року по 2004 рік роботодавець перераховував 2% на накопичувальну частину трудової пенсії.</p>	<p>Роботодавець сплачує 22% від річного фонду оплати праці працівника, з яких 6% йде на формування накопичувальної пенсії.</p>	<p>В 2014-2017 рр. пенсійні накопичення не формуються, всі страхові внески йдуть на формування страхової пенсії.</p>
-----------------------------------	---	-------------------------------	---	--	---

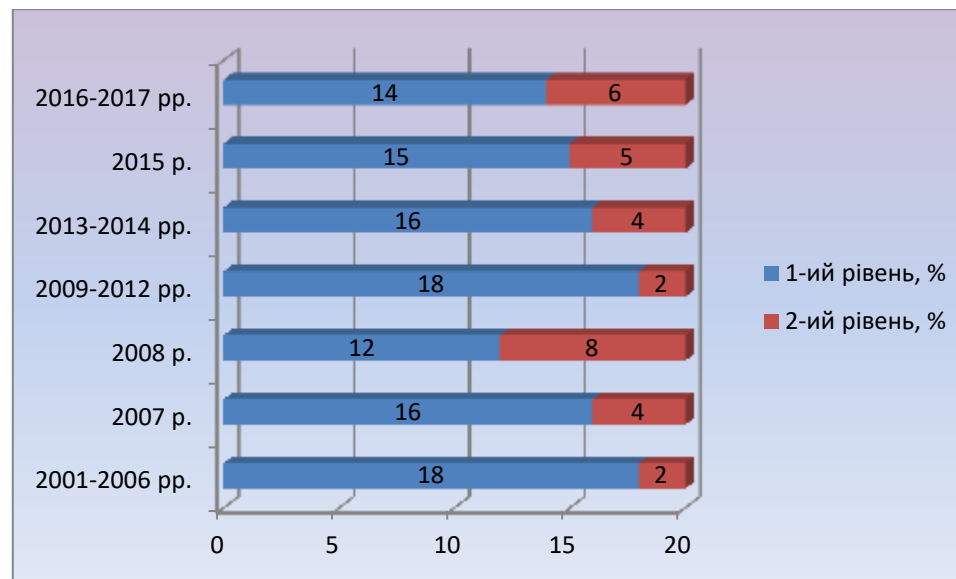
¹⁸ Пенсионная система РФ [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.soglasie-npf.ru/directory/pension-system/> .

Схема розподілу вкладів у Литві¹⁹

Рік	До 2004 р.	2004	2005	2006	2007-2008	01.2009-06.2009	07.2009-12.2009	2010-2011	2012	2013	2014-2015	2016-2019	2020-
Внески соціального страхування	34%	31,5 %	30,5%	29,5%	28,5%	37%	38%	38%	38,5%	37,5%	38%	38%	36,5%
Частина внесків соціального страхування, яка надходить в пенсійний фонд	-	2,5%	3,5%	4,5%	5,5%	3%	2%	2%	1,5%	2,5%	2%	2%	3,5%
Частина зарплати особи, яка накопичує, що надходить в пенсійний фонд	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1%	2%	2%
Внески із державного бюджету	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1%	2%	2%

¹⁹ Пенсiонна система в Литвi [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.pensijusistema.lt/index.php?-87769804#1>

Схема розподілу вкладів у Латвії²⁰

Інформацію підготувала Головань Валентина,

Аналітик ЄІДЦ

²⁰ Pension system in Latvia [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.seb.lv/eng/pension/pension-system-latvia>.